

Οι ναζί οικειοποιούνται την κλασική αρχαιότητα, Σ. Μαρκέτος

Σπύρος Μαρκέτος

[...]

Οι ναζί οικειοποιούνται την κλασική αρχαιότητα

Για παράδειγμα, η «Ολυμπία» (1938) της Λένι Ρίφενσταλ, μία από τις γνωστότερες προπαγανδιστικές ταινίες του ναζισμού, δεν αφήνει αμφιβολίες όσον αφορά την προσπάθειά του να συνδεθεί με την κλασική Ελλάδα. Αντικείμενό της, βέβαια, οι Ολυμπιακοί Αγώνες του Βερολίνου, του 1936, που συστηματικά διαφήμισαν την ιδέα ότι στο Γ' Ράιχ αναβίωσε το αρχαίο κλέος. Ερείπια της Ακρόπολης και της Ολυμπίας, λήψεις του αττικού ουρανού ιδωμένου ανάμεσα από καλλίγραμμους κίονες, απαθείς κούροι και μαρμάρινα αγάλματα γυμνών νέων εναλλάσσονταν με αρχαιομορφα γήπεδα της αναγεννημένης Γερμανίας, κλασικού κάλλους άριους αθλητές και αθλήτριες, την κλασικότροπη πύλη του Βραδεμβούργου διακοσμημένη με εθνικοσοσιαλιστικά εμβλήματα και, φυσικά, αμέτρητες εικόνες του φίρερ να ανταποδίδει χαμογελαστός τον ναζιστικό χαιρετισμό στις εθνικές ομάδες και στα φρενιασμένα πλήθη των φιλάθλων.

Αλλά η προσπάθεια του ναζισμού να αξιοποιήσει μια βολική εκδοχή της αρχαιοελληνικής κληρονομιάς είχε πολύ περισσότερες όψεις. Σ' αυτήν εντάσσονταν, για παράδειγμα, τα μνημειακά αγάλματα του Άρνο Μπρέκερ και του Γιόζεφ Τόρακ, που στηρίχτηκαν στις κλασικές αναλογίες - τροποποιώντας τις, όμως, έτσι ώστε να τονίζουν την επιθετικότητα των ανδροπρεπών ηρώων τους. Η μοντερνιστική αρχιτεκτονική του Άλμπερτ Σπέερ επίσης παρέπεμπε στα πρότυπα της Ακρόπολης και της Περγάμου.[...]

Σπύρος Μαρκέτος, [Το κλασικό κάλλος και ο ναζιστικός κάλος](#), [Ελευθεροτυπία](#) 28/3/2010

Ασκήσεις

Προτείνεται να μελετηθεί το παρόν κείμενο σε συνδυασμό με τα παρακάτω: [Η κεφαλή της Μέδουσας](#), [Ο αγαπημένος γλύπτης του Χίτλερ](#), [Τέχνη και ναζισμός](#).

1. Project: Να ερευνήσετε το έργο του Άρνο Μπρέκερ, που υπήρξε ο «επίσημος κρατικός γλύπτης» του Γ' Ράιχ και αγαπημένος καλλιτέχνης του Χίτλερ. Να παρατηρήσετε τις επιλογές του καλλιτέχνη όσον αφορά θέματα και μορφές που παραπέμπουν στην ελληνική αρχαιότητα καθώς και το μνημειακό στιλ των γλυπτών. Να σχολιάσετε αυτές τις επιλογές που στοιχούν προς την ιδεολογία του [εθνικοσοσιαλισμού](#) και να παρουσιάσετε την εργασία σας με ένα πολυτροπικό κείμενο. Μπορείτε να αντλήσετε στοιχεία για την εργασία σας και από τα παρακάτω κείμενα: *Ο αγαπημένος γλύπτης του Χίτλερ*, *Οι ναζί οικειοποιούνται την κλασική αρχαιότητα*.
  - ο Για την αναδρομική έκθεση έργων του Μπρέκερ που πραγματοποιήθηκε το 2006 στη Γερμανία και δίκασε τους κριτικούς και το κοινό, διαβάστε το παρακάτω απόσπασμα από το δημοσίευμα *Ο αγαπημένος γλύπτης του Χίτλερ*. Πώς σχολιάζετε το γεγονός ότι καταστράφηκε το 90% του έργου του Μπρέκερ από τους Αμερικανούς και τους Ρώσους; Γιατί νομίζετε ότι μπορεί να δίκασε αυτή η έκθεση την κοινωνία και τους ειδικούς στη Γερμανία;
2. Διαβάστε και τα παρακάτω αποσπάσματα από το άρθρο της Πηνελόπης Πετσίνη *Τέχνη και ναζισμός* για την προπαγανδιστική λειτουργία της τέχνης στο Γ' Ράιχ, καθώς και για τον αποκλεισμό της τότε πρωτοποριακής μοντερνιστικής τεχνοτροπίας που συκοφαντήθηκε ως «εκφυλισμένη τέχνη». Ο όρος «εκφυλισμένη» χρησιμοποιήθηκε από το εθνικοσοσιαλιστικό καθεστώς για την τέχνη που οι ναζί θεωρούσαν μη φυσιολογική, παιδαριώδη, παραμορφωμένη, πρωτόγονη και κυρίως αντεθνική. Με αφορμή τα θέματα που θίγονται στο κείμενο, να συζητήσετε σχετικά με την τακτική που ακολουθούν τα αυταρχικά καθεστώτα απέναντι στην τέχνη. Φροντίστε να συγκεντρώσετε παραδείγματα από διάφορες περιπτώσεις. Μπορείτε να προχωρήσετε στην οργάνωση ερευνητικής εργασίας με θέμα «Η τέχνη σε αυταρχικά καθεστώτα».
3. Project: Να ερευνήσετε το έργο του Άρνο Μπρέκερ, που υπήρξε ο «επίσημος κρατικός γλύπτης» του Γ' Ράιχ και αγαπημένος καλλιτέχνης του Χίτλερ. Να παρατηρήσετε τις επιλογές του καλλιτέχνη όσον αφορά θέματα και μορφές που παραπέμπουν στην ελληνική αρχαιότητα καθώς και το μνημειακό στιλ των γλυπτών. Να σχολιάσετε αυτές τις επιλογές που στοιχούν προς την ιδεολογία του [εθνικοσοσιαλισμού](#) και να παρουσιάσετε την εργασία σας με ένα πολυτροπικό κείμενο. Μπορείτε να αντλήσετε στοιχεία για την εργασία σας και από τα κείμενα: [Η κεφαλή της Μέδουσας](#), [Ο αγαπημένος γλύπτης του Χίτλερ](#), *Οι ναζί οικειοποιούνται την κλασική αρχαιότητα*, [Τέχνη και ναζισμός](#).